

OPTIMALIZACJA PODATKOWA W POLSKICH SPÓŁKACH GIEŁDOWYCH

KINGA HANNA STACHOWIAK

Przez długi czas rozwiązania z zakresu międzynarodowej optymalizacji podatkowej dostępne były wyłącznie dla nielicznej elity najbogatszych inwestorów. Jednak obecnie profesjonalni inwestorzy używają ich do minimalizacji zobowiązań podatkowych nawet w przypadku portfeli, których wartość nie przekracza kilku milionów złotych.

Instytut Edukacji Konsumentów na Rynku Kapitałowym dokonał analizy rozwiązań stosowanych przez znanych inwestorów giełdowych, korzystając z publicznie dostępnych źródeł w postaci m.in. raportów bieżących spółek giełdowych oraz decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Jak wynika z poniższej analizy, do wehikułów korporacyjnych najczęściej używanych przez biznesmenów polskich bądź inwestujących w Polsce należą spółki kapitałowe z siedzibą na Cyprze bądź w Holandii, a pośrednio również fundacje w Liechtensteinie. W pojedynczych przypadkach znaczne pakiety akcji polskich spółek giełdowych bywają również kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio m.in. przez spółki zlokalizowane na Wyspach Dziewiczych, Kajmanach, w Luksemburgu czy Panamie.

O komentarze do poszczególnych rozwiązań poprosiliśmy mec. Roberta Nogackiego z Kancelarii Prawnej Skarbiec.Biz, która specjalizuje się w międzynarodowej optymalizacji podatkowej. Nogacki zgodził się odpowiedzieć na nasze pytania z zastrzeżeniem, że komentować będzie konstrukcje prawne, a nie okoliczności konkretnych transakcji. – Te ostatnie nie są mi znane i być może motywy konkretnych transakcji były zupełnie inne niż korzyści podatkowe i zamiar zachowania poufności – zaznaczył.

Wariant cypryjski

Do rozwiązań najbardziej popularnych wśród inwestorów giełdowych należy tworzenie spółek holdingowych na Cyprze. – Zastosowanie spółki z siedzibą na Cyprze w charakterze podmiotu holdingowego to rozwiązanie stosunkowo proste i bezpieczne – twierdzi mec. Robert Nogacki z Kancelarii Skarbiec.Biz. Jednocześnie wiąże się z realnymi korzyściami: dochody spółek cypryjskich z obrotu papierami wartościowymi są zwolnione z podatku dochodowego. Dywidendy wypłacane przez zagraniczną spółkę na rzecz spółki cypryjskiej mogą być w pewnych okolicznościach zwolnione na Cyprze od podatku dochodowego. Również dywidendy wypłacane przez cypryjskie spółki swoim wspólnikom nie podlegają opodatkowaniu na Cyprze.

Stawka podatku dochodowego, wynosząca 10 proc., jest najniższa w Europie. Ponadto, jak twierdzi Nogacki, umiejętnie stosując umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, w pewnych okolicznościach dochód osiągnięty przez spółkę cypryjską można alokować z Cypru na Seszele, gdzie spółka nie zapłaci 10 proc. podatku dochodowego, ale 1,5 proc.

Wskazując najbardziej znaczące przykłady wykorzystania spółek cypryjskich w charakterze akcjonariuszy polskich spółek giełdowych, można wspomnieć wart 599,41 mln zł pakiet akcji Multimedia Polska SA,

który posiada cypryjska spółka TRI Media Holdings Ltd oraz wart 380,13 mln zł pakiet akcji Zakładów Tłuszczowych Kruszwica SA, który kontroluje Windstorm Trading & Investments Limited, zawiązana na Cyprze spółka łączona z osobą Jerzego Staraka. Natomiast Namsen Limited z siedzibą w Nikozji, którego właścicielem jest Andrey Verevsky – założyciel i prezes rady dyrektorów Kernel Holding SA, posiada wart ok. 1,64 mld zł pakiet akcji Kernel Holding.

Wskazując tylko kilka z licznych innych przykładów cypryjskich spółek holdingowych, które kontrolują znaczne pakiety polskich spółek giełdowych:

28,15 proc. akcji Przedsiębiorstwa Przemysłu Spożywczego PEPEES SA (warte 11,22 mln zł) kontroluje Midston Developments Limited z siedzibą w Nikozji, zaś kolejne 7,38 proc. kontroluje Richie Holding Ltd, również z siedzibą w Nikozji na Cyprze.

Invar & Biuro System SA, który prowadzi działalność w zakresie dystrybucji produktów multimedialnych oraz urządzeń elektronicznych, miał aż trzech znacznych udziałowców z siedzibami rejestrowymi na Cyprze: Postino Holdings Limited z siedzibą w Limassol, St. Gallen Holdings Limited z siedzibą w Nikozji oraz Lausanne Investments Limited z siedzibą w Limassol (aktualnie pakiet powyżej 5 proc. posiada już tylko Postino Holdings Limited), Si-

degrove Holdings Limited ma 8,30 proc. akcji Amica Wronki SA (pakiet wyceniany aktualnie na 8,89 mln zł), cypryjska Dekra Holdings Limited posiada 9,99 proc. akcji Kredyt Inkasso SA.

Fundacja prywatna w Liechtensteinie

Część inwestorów giełdowych decyduje się również na wykorzystanie bardziej kompleksowych strategii, polegających np. na połączeniu spółki na Cyprze z fundacją prywatną z siedzibą w Liechtensteinie, która występuje w charakterze podmiotu kontrolującego całą grupę kapitałową.

– Na tle innych jurysdykcji offshorowych struktury korporacyjne z siedzibą w Liechtensteinie charakteryzują stosunkowo wysokie koszty rejestracji i utrzymania, ale fundacje prywatne z siedzibą w tym kraju to prawdziwy Cadillac rozwiązań optymalizacyjnych – twierdzi mec. Nogacki. Cechują je minimalne zobowiązania podatkowe i bardzo wysoki poziom poufności dla beneficjentów. Podmioty takie służą w pierwszej kolejności nie tyle optymalizacji podatkowej, co oddzieleniu majątku biznesmena od ryzyka operacyjnego związanego z działalnością gospodarczą, którą prowadzi.

W przeciwieństwie do fundacji utworzonej pod rządami prawa polskiego, fundacja prywatna nie musi mieć żadnych celów użyteczności publicznej i jej dokumenty fundacyjne mogą wprost wskazywać, że wyłącznym celem fundacji jest zarządzanie majątkiem przekazanym przez Jana Kowalskiego, w sposób określony przez Jana Kowalskiego i dysponowanie tym majątkiem na rzecz rodziny Kowalskich. Powstaje w ten sposób pewna masa majątkowa, z której beneficjenci mogą korzystać, ale która nie odpowiada za osobiste długi beneficjentów. Majątek złożony w fundacji jest więc chroniony przed ryzykiem windykacji ze strony wierzycieli osobistych beneficjentów i fundatora.

Przykład wykorzystania fundacji prawa Liechtensteinu znaleźć można w raportach bieżących FAM Grupa Kapitałowa SA. 31 marca 2008 r. zarząd spółki giełdowej FAM Grupa Kapitałowa SA poinformował o otrzymaniu od przewodniczącego swojej rady nadzorczej, Mirosława Kalickiego, informacji o dokonaniu przez niego daro-

wizny 583 066 akcji spółki FAM Grupa Kapitałowa SA do fundacji MIRKAL Family Foundation z siedzibą w Liechtensteinie. Kilka dni później, 3 kwietnia 2008 r., Mirosław Kalicki podarował fundacji MIRKAL Family Foundation kolejne 2 791 214 akcji spółki FAM Grupa Kapitałowa SA. Następnie, tego samego dnia fundacja MIRKAL Family Foundation wniosła aportem do jednostki zależnej od Mirosława Kalickiego – spółki Bystalen Investments Limited z siedzibą na Cyprze wszystkie posiadane przez siebie 3 374 280 akcji spółki FAM Grupa Kapitałowa SA.

W ten sposób powstała złożona, multijurysdykcyjna struktura obejmująca pakiet

umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania. Brak jest opodatkowania czynności podwyższenia kapitału i pożyczek.

Następnie FPT Foundation z Liechtensteinu sprzedał duńskiej spółce zależnej Oktogon Investment 2 105 000 akcji uprzywilejowanych imiennych polskiej spółki Prosper, dających 30,66 proc. udziału w kapitale zakładowym i uprawniających do 49,96 proc. głosów na WZA. W kolejnym ruchu, w kwietniu 2009 r. FPT Foundation zbyła wszystkie akcje zależne Oktogon Investment ApS. Po dokonanych zmianach FPT Foundation nie ma pośrednio lub bezpośrednio żadnych akcji Prosper SA. Nie znaczy to jednak, że fun-

Płać podatki i jestem z tego dumny, przy czym moja duma wcale by nie zmalała, gdyby były one o połowę niższe.

Arthur Godfrey

akcji w Polsce (FAM Grupa Kapitałowa SA), kontrolowany przez spółkę cypryjską (Bystalen Investments Limited), kontrolowaną przez fundację z siedzibą w Liechtensteinie (MIRKAL Family Foundation).

Inne ciekawe rozwiązanie zastosował wiodący akcjonariusz Prospera, który powołał fundację prywatną w Liechtensteinie – FPT Foundation. FPT Foundation jest fundacją rodzinną. Jej statutowym przedmiotem działalności jest finansowanie utrzymania, wykształcenia i opieki zdrowotnej, zapewnienie, a także polepszenie dotychczasowego ogólnie pojętego standardu życia oraz wszelkie wsparcie gospodarcze beneficjentów.

Następnie FPT Foundation powołała w Danii spółkę zależną Oktogon Investments ApS, której celem jest prowadzenie, bezpośrednio i pośrednio, działalności inwestycyjnej. Robert Nogacki z Kancelarii Prawnej Skarbiec.Biz – Duńska spółka holdingowa jest doskonałym rozwiązaniem. Nie płaci ona podatku od dywidendy otrzymywanej, jeśli ma w spółce płacącej dywidendę co najmniej 20 proc. akcji przez okres więcej niż 12 miesięcy. Dania nie pobiera też podatku od dywidendy wypłacanej przez duńską spółkę holdingową w odniesieniu do państw, które mają zawarte z Danią

fundacja wycofuje się z aktywności gospodarczej w Polsce. 8 lipca 2009 r. Torfarm SA poinformował o zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego spółki, którego skutkiem 470 000 akcji nowej emisji objęła FPT Foundation. Łącznie więc podmiot ten ma 10,64 proc. akcji Tormarmu o wartości 33,14 mln zł.

Podsumowanie

Opodatkowanie wielu zdarzeń gospodarczych zależy od miejsca, w których zdarzenia te następują. Dzięki łączeniu wiedzy o sposobie opodatkowania aktywności gospodarczej w różnych państwach świata można rozplanowywać geograficznie pewne zdarzenia gospodarcze. Osiąga się dzięki temu minimalizację obciążeń podatkowych. Tego rodzaju działania, mające charakter międzynarodowego planowania podatkowego, stanowią legalne wykorzystanie dostępnych instrumentów prawnych. Jak widać z powyższych przykładów, stosują je z powodzeniem nie tylko najwięksi inwestorzy giełdowi, ale również posiadacze mniejszościowych pakietów w małych i średnich spółkach. ■

Autorka jest pracownikiem Kancelarii Prawnej Skarbiec.Biz.